

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł.

o zasiłek chorobowy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14 stycznia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R.

z dnia 5 września 2019 r., sygn. akt IV Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 5 listopada 2018 r. oddalił odwołanie M. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł. z dnia 31 sierpnia 2018 r., którą organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego za okres od 3 kwietnia 2017 r. do 8 maja 2017r. i od 23 maja 2017 r. do 19 września 2017 r. oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za te okresy wraz z odsetkami, w łącznej w kwocie 11.048,53 zł. W pkt II wyroku Sąd Rejonowy umorzył postępowanie w zakresie odwołania

obejmującego żądanie przyznania prawa do zasiłku chorobowego za okres od 9 maja 2017 r. do 22 maja 2017 r.

W wyniku wniesionej przez odwołującą się apelacji, wyrokiem z dnia 5 września 2019 r. Sąd Okręgowy w R. zmienił pkt I zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzającą je decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł. w ten sposób, że stwierdził, iż wnioskodawczyni M. P. nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 11.048,53 zł (pkt I) oraz oddalił dalej idącą apelację (pkt II).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżył powyższy wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną w zakresie punktu pierwszego. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 379 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 477⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 477¹⁰ § 1 k.p.c., przez jego niezastosowanie i dokonanie zmiany prawomocnej decyzji z dnia 31 sierpnia 2018 r., która wiąże Sąd, a od której nie wniesiono odwołania, a zatem w konsekwencji doszło do nieważności postępowania z powodu niedopuszczalności drogi sądowej; z ostrożności procesowej, w przypadku nieuwzględnienia zarzutu nieważności postępowania, zarzucił naruszenie art. 385 w związku z art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c., przez jego niezastosowanie i uwzględnienie apelacji wnioskodawczyni, mimo jej bezzasadności, przez nieuwzględnienie, między innymi, że wnioskodawczyni wykorzystywała zwolnienie lekarskie niezgodnie z jego celem i przyjęcie, iż nie ma ona obowiązku zwrotu pobranego zasiłku. Skarżący podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego - art. 17 ust. 1 i art. 66 ustawy o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i zniesienie postępowania drugoinstancyjnego; ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia zarzutu nieważności postępowania, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych lub o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i

rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona, ponieważ złożenie zaświadczenia o niezdolności do pracy przez okres 6 miesięcy jest równoznaczne ze złożeniem wniosku o zasiłek chorobowy w sytuacji oczywiście nieuzasadniającej powstania prawa do tego świadczenia, jest świadomym wprowadzeniem w błąd organu rentowego w rozumieniu art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, prowadzącym do konieczności uznania pobranych w ten sposób świadczeń za nienależne i podlegające zwrotowi zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy systemowej. W sytuacji, w której wnioskodawczyni wykorzystuje zwolnienie lekarskie niezgodnie z jego celem (a ma świadomość swego stanu zdrowia), mamy do czynienia ze świadomym wprowadzeniem w błąd organu rentowego i w konsekwencji z utratą przez wnioskodawczynię prawa do zasiłku chorobowego oraz z obowiązkiem jego zwrotu.

Zdaniem organu rentowego, w sprawie występują „ewentualnie” istotne zagadnienia prawne, sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytania: 1/ czy w sytuacji, w której dochodzi do uchylenia zaskarżonej decyzji (a zatem wyeliminowania decyzji z obrotu prawnego), a następnie wydania przez organ rentowy nowej decyzji, od której nie wniesiono odwołania w trybie art. 477⁹ § 1 i § 2 oraz art. 477¹⁰ § 1 k.p.c., sąd może zmienić niezaskarżoną (prawomocną) decyzję organu rentowego i czy w takim przypadku nie zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej? 2/ czy w sytuacji, w której ubezpieczona przez okres 6 miesięcy pełni funkcję Prezesa Spółdzielni, wykonując czynności i jednocześnie składa do organu rentowego zaświadczenia lekarskie o swej niezdolności do pracy, dochodzi do świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego co do nabycia prawa do świadczenia, a w konsekwencji do zobowiązania do jego zwrotu? 3/ czy sytuacja, w której współpracownik wnioskodawczyni, który nie jest związany z płatnikiem, do którego składa zwolnienia lekarskie oraz który nie jest pracownikiem organu rentowego, poinformuje wnioskodawczynię, że powinna nadal składać zwolnienia lekarskie o wypłatę świadczeń nienależnych oraz wykonywać czynności związane z pełnieniem funkcji Prezesa, oznacza, że wnioskodawczyni nie wprowadza świadomie organu rentowego w błąd co istnieniu prawa do wypłaty świadczenia, a

w konsekwencji, że wnioskodawczyni nie ma obowiązku zwrotu świadczenia, gdyż w takich okolicznościach nie mamy do czynienia ze świadczeniem nienależnie pobranym?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik odwołującej się wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jako pierwszą przesłankę mającą przemawiać za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na jej oczywistą zasadność.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny

wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Powołując się na tę przesłankę przedsądu, organ rentowy nie przedstawił niezbędnych argumentów prawnych świadczących o rażącej wadliwości zaskarżonego wyroku w kontekście naruszenia art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 marca 2017 r., II UK

753/15 (LEX nr 2271458), do kwestii dotyczącej zwrotu nienależnie pobranych zasiłków chorobowych, mają w pełnym zakresie zastosowanie art. 84 ust. 1, 2 i 6 ustawy systemowej. Zgodnie z tymi przepisami, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, w tym zasiłek chorobowy, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami (art. 84 ust. 1). Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1/ świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania; 2/ świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (art. 84 ust. 2 cytowanej ustawy). W związku z powyższym, warunkiem uznania, że wypłacone świadczenie, jako mające charakter świadczenia nienależnie pobranego, podlega zwrotowi, jest świadomość osoby, która takie świadczenia pobrała - wynikająca ze stosownego pouczenia o braku prawa do niego (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 lipca 2017 r., I UK 302/16, LEX nr 2397626 i z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11).

Na gruncie rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że nie została wykazana zła wola wnioskodawczyni przy pobieraniu spornych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Zdaniem Sądu drugiej instancji, z ustaleń faktycznych wynikało, że wnioskodawczyni nie wiedziała, iż pobieranie przez nią niewielkiego wynagrodzenia za sporadyczne czynności podjęte poza podstawowym zatrudnieniem, którego wykonywać nie mogła ze względu na chorobę, będzie skutkowało pozbawieniem jej zasiłku chorobowego. Czynności, za jakie wnioskodawczyni uzyskiwała zapłatę, ze względu na ich rozmiar, charakter czy nieznaczną dochodowość, mogły według wiedzy wnioskodawczyni pozostawać poza sferą zakazu pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy.

Nie można dopatrzyć się oczywistego naruszenia art. 84 ustawy systemowej przez Sąd drugiej instancji, który dokonał zastosowania przepisu w oparciu o ustalony w sprawie stan faktyczny. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące

ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżący w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów.

Skarżący powołał się dodatkowo na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729).

Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy

przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Dodać też trzeba, że twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Przedstawione przez skarżącego wątpliwości nie spełniają powyższych wymagań.

Skarżący powołując się na przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sformułował trzy pytania. Pierwsze z nich jest związane z postawionym zarzutem nieważności postępowania. Dokonując oceny wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wypada zauważyć, że wbrew stawianej przez autora skargi tezie, w sprawie nie doszło do naruszenia przepisów prawa, które mogłoby powodować nieważność postępowania. Godzi się podkreślić, że co do zasady Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. Takie badanie jest możliwe tylko wtedy, gdy w skardze kasacyjnej został sformułowany zarzut naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 386 § 2 w związku z art. 378 § 1 k.p.c., przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2009 r., II CSK 156/09, czy postanowienie z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 62/07, niepublikowane).

Organ rentowy wskazuje na podstawę nieważności z art. 379 pkt 1 k.p.c., czyli niedopuszczalność drogi sądowej. Zarzut ten nie jest zasadny, gdyż w sprawie droga sądowa była dopuszczalna (art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał określoną decyzję, od której przysługiwało odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych (art. 1 i art. 2 oraz art. 477⁹ k.p.c.). Zarzut skarżącego rozmija się z sytuacją zaistniałą w niniejszej sprawie. Organ rentowy podnosi, że doszło do dokonania zmiany prawomocnej decyzji z dnia 31 sierpnia 2018 r., która

wiąże sąd, a od której nie wniesiono odwołania. Wymaga zaznaczenia, że decyzją z dnia 1 marca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawczyni M. P. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 3 kwietnia 2017 r. do 19 września 2017 r. oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 11.655,75 zł. W trakcie postępowania przed Sądem pierwszej instancji organ rentowy decyzją z dnia 31 sierpnia 2018 r. uchylił decyzję z dnia 1 marca 2018 r. w całości i odmówił M. P. prawa do zasiłku chorobowego od 3 kwietnia 2017 r. do 8 maja 2017 r. oraz od 23 maja 2017 r. do 19 września 2017 r., jednocześnie zobowiązując M. P. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za wskazany okres wraz z odsetkami w kwocie 11.048,53. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku wskazał, że organ rentowy uwzględnił przedłożoną w toku postępowania dokumentację medyczną potwierdzającą pobyt ubezpieczonej w szpitalu w okresie od 9 do 22 maja 2017 r., dlatego decyzją z dnia 31 sierpnia 2018 r. uchylił pierwotnie zaskarżoną decyzję i odmówił wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego za skorygowany okres (s. 3 uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego). Przyznanie tego faktu przez organ rentowy pozostaje w sprzeczności z jego stanowiskiem zaprezentowanym w skardze kasacyjnej, uzasadniającym zarzut nieważności postępowania. Wnioskodawczyni podtrzymała odwołanie i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do zasiłku chorobowego za skorygowany okres. Zasadnie zatem Sąd Rejonowy powołując się art. 477¹³ k.p.c., umorzył postępowanie w zakresie obejmującym żądanie przyznania prawa do zasiłku za wyłączony okres (pkt II wyroku). Stanowisko Sądu Rejonowego potwierdził Sąd Okręgowy, wskazując, że tylko zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd, przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony, powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części na podstawie art. 477¹³ k.p.c.

Wymaga wyjaśnienia, że zmiana lub wykonanie przez organ rentowy decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy przez sądem ubezpieczeń społecznych (art. 477¹³ zdanie drugie k.p.c.). Sąd ten zobowiązany jest jednak umorzyć postępowanie w całości lub w części, jeżeli przed rozstrzygnięciem sprawy nastąpi wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony (art. 477¹³ zdanie pierwsze

k.p.c.). Przyjmuje się, że wskazany przepis stanowi samodzielną podstawę uchylecia lub zmiany decyzji na korzyść odwołującego się, obok przyczyn przewidzianych w art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 r., II UK 240/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 98). Należy dodać, że do umorzenia postępowania z omawianej przyczyny zobowiązany jest także sąd drugiej instancji, skoro umorzenie postępowania następuje w każdym wypadku unicestwienia przedmiotu sporu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 1998 r., II UKN 138/98, OSNAPiUS 1999 nr 13, poz. 440). Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie zwrócił także uwagę, że wydanie przez organ rentowy (przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd) decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony stanowi szczególną postać uznania powództwa, na skutek czego wydanie wyroku staje się zbędne, a sprawa wraca na drogę postępowania przed organem rentowym. Decyzja wydana w toku sprawy może nie zaspokajać w całości żądania odwołania i może stać się - jak każda - przedmiotem odwołania wszczynającego inną sprawę, albo je zaspokajać w całości lub w części, a wtedy wywiera istotny wpływ na tok postępowania sądowego. Wydanie przez organ rentowy w toku sprawy tak ocenionej przez sąd decyzji skutkuje umorzeniem postępowania w odpowiednim zakresie. Odpowiednio, w przypadku wydania decyzji częściowo uwzględniającej żądania strony, postępowanie sądowe umarza się co do nieistniejącego przedmiotu odwołania, w pozostałym zaś zakresie sąd kontynuuje rozpoznawanie odwołania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2017 r., II UK 423/16, LEX nr 2401070 i powołane tam orzecznictwo).

Powołując się na powyższe, należy uznać zarzut nieważności postępowania za bezzasadny, natomiast sformułowane na gruncie tego zarzutu pytanie nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, ponieważ podniesiony problem został wyjaśniony w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Przedstawione przez skarżącego wątpliwości sformułowane w kolejnych dwóch pytaniach nie spełniają wymagań, jakie są stawiane w przypadku uzasadnienia występowania istotnych zagadnień prawnych. Po pierwsze, nie zostało w nich sformułowane zagadnienie prawne o charakterze abstrakcyjnym, a jedynie pytania o kwalifikację prawną przedstawionych okoliczności faktycznych.

Skarżący stawiając te pytania, nie przytacza żadnego przepisu prawnego, na bazie którego zostały one sformułowane. Można się jedynie domyślać, że przedstawiane „zagadnienia prawne” dotyczą art. 84 ustawy systemowej. Jak to już zostało powyżej wskazane, Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wyjaśniał przesłanki uznania wypłaconego świadczenia za świadczenie nienależnie pobrane i podlegające zwrotowi, stwierdzając, iż warunkiem uznania, że wypłacone świadczenie, jako mające charakter świadczenia nienależnie pobranego, podlega zwrotowi, jest świadomość osoby, która takie świadczenia pobrała (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 lipca 2017 r., I UK 302/16, LEX nr 2397626 i z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11). Sformułowane przez skarżącego pytania nie stanowią istotnego zagadnienia prawnego, skoro odpowiedzi na te pytania znaleźć można w ugruntowanym orzecznictwie. Należy bowiem podkreślić, że w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, ani potrzeba wykładni przepisu, jeżeli jego interpretacja jest powszechnie przyjęta w orzecznictwie i została uwzględniona przez sąd drugiej instancji (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 436 i z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205). Zdaniem Sądu Najwyższego, lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wskazuje zaś, że Sąd Okręgowy respektował utrwaloną wykładnię art. 84 ustawy systemowej, czyniąc ją podstawą dokonanej przez siebie oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego.

Wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto stosownie do art. 98 i art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.